

Midzomernachten (2).

Koen Miskotte¹

1. De Heuvel 6, 3853 EW Ermelo

Inleiding.

De maanden mei en juni zijn, ondanks de lage meteorenactiviteit, heel leuke maanden om waar te nemen. De nachten in deze periode ademen een aparte sfeer uit. Dat begint al in de schemering. Kijken we dit jaar naar het westen dan is de planeet Venus prominent aanwezig. En laag in het zuidwesten staat Mars vlakbij de heldere ster Spica. Ik vind het altijd leuk als er tijdens het waarnemen planeten zichtbaar zijn. Verder zijn er rond schemering kleine vleermuisjes zichtbaar die op enkele decimeters voorbij suizen. Op de achtergrond hoor je regelmatig de harde roep van de pauwen in een hertenkamp op 300 meter afstand. En wat later in de nacht beginnen de hanen te kraaien. Wat later worden de sterrenbeelden zichtbaar: hoog in het oosten de zomerdriehoek met erdoorheen de melkweg. Volgen we deze dan komen we uit bij het "wolkje van Scutum". Tijdens de zeer heldere nachten is ze duidelijk waarneembaar vanuit Ermelo. Naast de Adelaar staat nog een klein sterrenbeeldje: Delphinus. Het leuke is dat er rond 11 juni een zwermpje actief is vanuit Delphinus: de γ -Delphiniden. Deze heeft in het verleden al eens een uitbarsting gegeven, dus dit zwermpje heeft een hoge waarneemprioriteit bij Post Delphinus, al is het alleen maar voor de naam... Verder zijn er nog een vijftal kleine zwermpjes actief in mei en juni.

Kijken we vervolgens laag naar het zuiden dan zien we het bovenste deel van het sterrenbeeld Schorpioen. Vanuit Zuid Frankrijk is ze geheel waarneembaar en is ze mijn favoriete sterrenbeeld. Kijken we daarna naar het noorden dan zien we Cassiopeia en Perseus. Links beneden van Perseus staat de heldere ster Capella te

stralen. Aan het eind van de nacht komt het sterrenbeeld Perseus weer omhoog en dat betekent dat over een maandje de zomerzwermen weer actief zijn.

Naast meteoren zijn er ook veel satellieten te zien in mei en juni. Vergelijk ik de aantallen met 1986 dan lijkt dit aantal niet echt toegenomen te zijn. Wat wel hinderlijk is zijn de zogenaamde iridium satellieten. Deze zeer zwakke kunstmanen kunnen soms gedurende enkele seconden oplichten tot magnitude -8 ! Ik heb dit éénmaal meegemaakt, zo'n magnitude -8 . Het leek wel of iemand met een zaklampje in mijn gezicht scheen! Verder werd de MIR weer een flink aantal malen gezien. Hoe lang zal dit nog duren? Het leuke van dit ruimte station is dat ze een omlooptijd heeft van iets meer dan 90 minuten. Dus als ze vrij snel na het begin van de waarnemingen gezien wordt, weet je dat de kans groot is dat ze 1.5 uur later weer zichtbaar wordt. Dit geldt natuurlijk alleen voor de zomermaanden als de zon niet zover onder de horizon zakt.

Wat wel leuk is om waar te nemen in de maand Juni zijn de zgn. NLC's: de lichtende nachtwolken. Dit verschijnsel komt niet vaak voor. Ik hoef hier niet neer te pennen wat het precies zijn, dat is genoegzaam bekend. Dit jaar waren ze duidelijk aanwezig in de nacht 18 op 19 juni. Toen ik na een waarneemsessie op de fiets naar de bakkerij stapte (om 01.30 UT zag ik ze hangen: ditmaal waren het horizontale banden met enkele verdikkingen erin. Ze hingen tot 15 graden hoogte pal noord. Gedurende 5 minuten was er in één van de verdikkingen wat ribbels te zien. Even later zag ik ook Jupiter laag in het oosten staan. Het perfecte einde van een geslaagde waarneemnacht.

De waarnemingsnachten.

6/7 juni.

Gedurende twee uurtjes effectief zie ik onder een goed heldere hemel (Lm 6.3 maximaal) 17 meteoren, w.o. 4 Scorpeïden en 2 gamma Delphiniden. De mooiste was een magnitude 0 Scorpeïde met een fraai glitterspoor achter zich in de Grote Beer. De laatste echt fraaie meteor van deze zwerm heb ik waargenomen in 1995. Verder werden twee Iridium flares gezien van magnitude -3 en -2 .

15/16 juni.

Het is vannacht drie jaar geleden dat Marco een uitbarsting zag van de Xi-Draconiden. Aangezien het helder was werd geprobeerd wat meer van deze zwerm te zien. Helaas was de lucht erg heilig, de grensmagnitude kroop met moeite naar 6.1. Vooral op lage hoogte was het slecht. Dit resulteerde in een laag aantal meteoren: 14 stuks waarvan 3 Draconiden, 1 Scorpeïde en één late Gamma Delphinide. Uit de oorspronkelijke radiant positie der juni Lyriden werden geen meteoren gezien. De mooiste meteor van deze zwerm was de eerste, een sporadische van magnitude 0 in de Zwaan.

Om 23.56 werd de MIR weer eens gezien. Er werden er ditmaal twee Iridiumflares gezien van magnitude -5 en -1 . Om 22.50 en 00.28 werd een aparte satelliet gezien: deze lichtte op van magnitude $+5$ naar $+1$ en weer terug. Duur tussen twee maxima: 2 seconden.

16/17 juni

Gedurende twee uurtjes effectief onder wat betere omstandigheden 16 meteoren. Daarbij 2 Xi Draconiden en

één Scorpiïde. Geen helderen. Om 23.00 en 00.35 UT was de MIR er weer en om 22.54 een –2 flitssatelliet. De bekende “variabele satelliet” was er ook weer om 23.55 UT.

18/19 juni.

In alle opzichten de mooiste nacht. Glashelder, met in het eerste uurtje

iets last van maanlicht. Lm maximaal 6.3. In totaal werden 22 meteoren gezien, waarvan 2 Scorpiïden en 2 Xi Draconiden. De helderste was een –1 sporadische onder de Adelaar. De nacht werd fraai uitgeluid door lichtende nachtvolken (zie de inleiding). Kortom, Juni was toch weer een redelijke waarneemmaand geworden. Dat is wel eens anders.

Na deze nacht waren er nog meer heldere nachten, maar helaas stoorde de maan toen alweer. Op naar de zomeracties en de zonsverduistering!

Midzomernachten (1) werd geschreven door Bauke Rispens in Radiant 5, jaargang 8 bladzijde 92 e.v..

Ksi-Draconiden activiteit

Drie jaar geleden werd in de nacht van 15 op 16 juli een kleine uitbarsting waargenomen van meteoren, die mogelijk tot de ksi-Draconiden behoren. [1].

In 1997 en 1998 zijn er geen waarnemingen gedaan op de bewuste datum. Waarschijnlijk was het toen bewolkt. Dit jaar was het helder rond de 16°. Koen Miskotte nam van de gelegenheid gebruik om de zwerm weer waar te nemen. In de nacht van 16 op 17 juni nam hij vier ksi-Draconiden waar en in de nacht van 18 op 19 juni nog eens een exemplaar. De nacht 15/16 viel de regen helaas met bakken aan de hemel. Volgens nog onbevestigde berichten zou die nacht verhoogde activiteit zijn waargenomen met de radio methode.

Robert Haas beproefde zijn geluk fotografisch in de nacht van 21 op 22 juni 1999. Bijgaande foto toont een mogelijke ksi-Draconide hoewel het ook een satellietspoor kan zijn (er werd geen sector gebruikt). De helderheid van het niet waargenomen object zal ongeveer magnitude –1 zijn geweest.

De foto werd gemaakt met een T-70 camera, voorzien van een f/2.8-24 mm Canon FD lens en is belicht van 23h26m00s tot 23h30m58s UT.

De heldere ster net link naast het meteorspoor is Wega.

Referenties

- 1] Langbroek M.: Radiant 18(1996) pp. 64